

ZA PRAVDU A SPRÁVEDLNOST

Křesťansko - demokratické sdružení Střední a Východní Evropy
v Austrálii, Flat 5, 159 Melrose Street, North Melbourne, Vic., 3051

Neperiodický bulletin

České vydání

Č. 10 Květen 1990

Středoevropská federace

=====

"Mezi takovými společnostmi jsou různé stupně a pořadí a nejvyšší z nich je politická společnost, která je tak uspořádána, aby uspokojila všechny potřeby lidského života." / Svatý Tomáš Aquinský: Komentář o Aristotelově Politice. / "Tento uzávěr je zcela rozumný, neboť partikulární zájem a obecné dobro nejsou věci totožnou. Lišíme se ve svých partikulárních zájmech a je to obecné dobro, které spojuje společnost". / Svatý Tomáš Aquinský : De Regimine Principum /

Existují partikulární zájmy jednotlivců a rodin a také partikulární zájmy politických společností a jejich skupin v různých oblastech. Jedinci a různé společenské útvary pečují o svá partikulární dobra, což je smyslem jejich existence. Tak jako v politické společnosti je mezi občanem a státní mocí celá řada autonomních zájmových institucí, které se mohou starat nejlépe o své zájmy, tak také v mezinárodní společnosti jsou nutné mezičlánky mezi celosvětovou institucí a jednotlivými politickými společnostmi.

Jestliže jednotlivá politická společnost / republika / není schopna pečovat sama o své obecné dobro, tak se spojuje s jinými politickými společnostmi, které si pomáhají v plnění svých funkcí a k uspokojování speciálních potřeb příslušné oblasti. Tak se tvoří oblastní federace a konfederace.

Malé země nejsou již soběstačnými útvary, nemohou dnes využít dobře moderní technologie, neboť nemají dost finančních prostředků na výzkum a na případné využití přírodních sil a bohatství vesmíru. V politické oblasti se stávají často míčkem v mocenské hře velmocí a v mezinárodním hospodářství nemohou být rovnocenným partnerem v soutěži.

Tendence k vytváření větších federací neb konfederací je možno pozorovat nejen v Západní Evropě, ale také v Latinské Americe, Africe a v Jihovýchodní Asii.

Občané středoevropských zemí by si měli uvědomit dobře, že podle Římské smlouvy o Obecném trhu je konečným stadiem vývoje volný pohyb kapitálu a volný pohyb pracovních sil ve všech částech celé oblasti. Nechci hlásat nenávist k žádnému národu, ale domnívám se, že bychom se měli učit z historie. Nám by mohlo hrozit nebezpečí, kdybychom se připojili k Západoevropské federaci, že budeme zaplaveni kapitálem

německým a německými pracovními silami. Totéž nebezpečí může hrozit Polsku a baltickým národům, zatímco národy jugoslávské by se mohly obávat záplavy německé i italské.

Za těchto okolností by bylo asi nejlepší vytvořit středoevropskou federaci od Baltiku pokud možno až po Jadran. Proces utváření takové federace by ovšem trval celou řadu let, ale toto řešení by bylo zárukou nezávislosti této oblasti na neblahých vlivech velmocí, a to vlivech politických a hospodářských, vlivech často mocensky neodolitelných. Nemáme právo vydávat v nebezpečí své národní svébytnosti a připravovat půdu pro budoucí nepokoje.

Středoevropská federace je přijatelným programem pro Poláky, Maďary, baltické národy a pro Slovinci a Chorvaty. To potvrzují mé osobní rozhovory s příslušníky těchto národních skupin v Austrálii a jinde ve světě. Tento program je přijatelný také pro mnoho lidí v Polsku a Československu, jak jsem se o tom přesvědčil v debatách s celou řadou turistů z obou zemí. Přátelé z ostatních středoevropských zemí mají podobné zkušenosti z rozhovorů s turisty.

Středoevropská federace by pak ovšem měla být členem celoevropské konfederace spolu se západoevropskou federací. Toto řešení je organické, hospodářsky a politicky výhodné pro všechny Evropany a může zaručit plný a svobodný rozvoj našich národů.

Nemůžeme dnes plánovat podrobnosti a určovat časové mezníky postupného utváření federace. O vytvoření středoevropské federace rozhodne s konečnou platností jen lid oněch zemí, je však třeba problém studovat již nyní, vysvětlovat komplikované otázky politické, hospodářské, kulturní a psychologické, které jsou dědictvím minulosti a které bude nutno řešit v budoucnosti. Domnívám se, že i Srbové a Rakušané by se časem připojili.

Na námítky některých lidí, že některé národy byly v minulosti často útočné a panovačné a neměly by tedy být z důvodů opatrnosti členy federace, odpovídám, že to je právě praktickým důvodem, aby členy byly. Jen tak bude jejich přehnaný nacionalismus spojený v minulosti s expansivní a útočnou politikou pod společnou kontrolou. V celém procesu sjednocování bude občanská výchova, která bude začínat již ve školách, důležitou záležitostí. Je totiž snadné dokázat z historie, že nejednotnost vedla k tragickým bojům, čímž trpěli občané všech příslušných zemí. Jen sjednocení na základě spravedlnosti může zaručit stabilitu a rozvoj středoevropské oblasti.

Je třeba studovat otázku, jak daleko by se mělo jít na Východ a případně i na Jih ve vytváření středoevropské jednoty. Obávám se, že mentalita lidu z Východní Evropy je dosti odlišná a jejich specifická problematika by byla příliš velkým zatížením pro Střední Evropu v dohledné budoucnosti. Menší ani mým úmyslem pojednávat o možnostech východoevropské federace, ani o balkánské federaci, zdůrazňuji jen, že všechny tyto možné budoucí federace by měly být členy celoevropské konfederace. V této době je třeba mnoha dalších studií, diskuzí, výzkumu veřejného mínění, politické výchovy a pečlivého uvážení všech otázek politických, hospodářských a kulturních.

Oblastní federace, a tedy i středoevropská federace, mají důležitou funkci v případě vybudování celosvětové instituce, o které se již hodně píše a debatuje. Oblastní federace budou užitečnou bariérou proti jakýmkoli snahám vybudovat totalitní světový nadstát, bariérou proti hospodářské a finanční nadvládě mocných. Úkolem oblast-

ních federací je tedy udržovat světový demokratický systém v řádném a spravedlivém chodu.

Orgány celosvětové instituce nebudou mít dostatečných znalostí a zkušeností s problematikou zcela partikulárního druhu, kterou mohou řešit úspěšně jen obyvatelé příslušné oblasti.

Pokusů o sjednocení Evropy bylo mnoho. Po rozvratu staré Římské říše bylo mnoho důvodů k nespokojenosti nad rozháranou Evropou. Papež Lev III. korunoval proto koncem r.800 Karla Velikého na císaře. Idea obnovené Říše římské byla často znetvořena její nesvatostí a a mocenskými choutkami německých císařů. Víme také dobře, že císařové habsburgští se nechovali často spravedlivě ke Slovanům.

Jiří Poděbradský se zabýval plány na vytvoření spolku evropských panovníků, jehož posláním mělo být zabezpečení míru v Evropě a odvrácení tureckého nebezpečí. Maďarský Louis Kossuth vypracoval plán na Dunajskou konfederaci a ve svém úvodu napsal: "Ve jménu božím vás zvů, své maďarské, rumunské a slovanské bratry, abyste zahalili minulost závojem a podali jeden druhému ruce a povstali jako jeden muž ve společném boji pro svobodu a abyste bojovali všichni pro jednoho a jeden pro všechny".

František Palacký také věřil, že udržení podunajské politické společnosti je nutné, ovšem na spravedlivých zásadách pro Slovanů. Milan Hodža, bývalý československý ministerský předseda, napsal ve své knize "Federation in Central Europe", která vyšla v Londýně r. 1942: "Federalizovaná Střední Evropa je jednou z absolutních nutností nového poválečného řádu. Je to jediná možná organizace pro používání národních sil, které mohou v té oblasti zachovat principy národní a individuální svobody a spořádané volnosti".

Za druhé světové války uzavřela československá vláda v exilu dohodu s polskou vládou v exilu o vytvoření polsko-československé konfederace a podobnou dohodu učinily naše exilové spolky s polskou vládou v exilu v letech osmdesátých.

Neměli bychom zapomínat ani na to, že již Velkomoravská říše byla politickou společností středoevropskou a že přínos slovanských apoštolů sv.Cyrila a Metoděje- nyní patronů Evropy- byl nejen náboženský, ale také kulturní. Slovanské písmo, základy slovanské literatury a kulturní vlivy Byzance, střediska tehdejšího vzdělaného světa, mohly být solidním základem středoevropského politického útvaru. Po zničení říše se stále uplatňovaly náboženské a kulturní vlivy v Polsku a v Maďarsku a sahaly až do Ruska. U samých základů našich dějin byl tedy pokus o vytvoření středoevropské jednoty.

Prof. František Dvorník napsal ve své knize "Sv.Vojtěch, II. biskup pražský", že tento světec byl nejen velkým Slovanem, ale také velkým Evropanem. V té době se uplatňovaly snahy o vytvoření velké říše Čechů a Poláků, která by obsahovala i slovanské území. Tyto pokusy o sjednocení tehdejší Střední Evropy však ztroskotaly. Jméno Vojtěchovo bylo ve velké úctě v Čechách, na Moravě, v Polsku, na Slovensku a také v Maďarsku. "Svatý Vojtěch budiž nám i programem, jak zajistit budoucnost malých národů Střední Evropy, které neporozumění vlastního historického vývoje a národní zášť tak často vydaly na milost a nemilost mocných sousedů". /Prof.Dr. František Dvorník v téže knize/

Stanislav Hofírek